

विवृहा काश्यपः। यक्षमनाशनम्। अनुष्टुप्

अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यां कर्णाभ्यां छुबुकादधि।

यक्ष्मं शीर्षण्यं मस्तिष्काजिह्वाया वि वृहामि ते॥ १०.१६३.०१

अक्षीभ्याम्- चक्षुभ्याम्। ते- तव। नासिकाभ्याम्- नासाविवराभ्याम्। अक्षीभ्यां ते नासिकाभ्यामित्यत्र नासिकाशब्दस्य तद्द्वारार्थो यथा। कर्णाभ्याम्- श्रोत्राभ्याम्। छुबुकादधि- चुबुकादधि। मस्तिष्कात्- मस्तकस्य अन्तः स्थितान्मांसात्। जिह्वायाः- रसनायाः। शीर्षण्यं यक्ष्मम्- राजयक्ष्माणम्। ते- तव। वि वृहामि- व्यपोहयामि ॥१॥

ग्रीवाभ्यस्त उष्णिहाभ्यः कीकसाभ्यो अनूक्यात्।

यक्ष्मं दोषण्यं मंसाभ्यां बाहुभ्यां वि वृहामि ते॥ १०.१६३.०२

ते- तव। ग्रीवाभ्यः- कण्ठात्। उष्णिहाभ्यः- स्नायुभ्यः। कीकसाभ्यः- अस्थिभ्यः। अनूक्यात्- अस्थिसन्धिभ्यः। अंसाभ्याम्- स्कन्धाभ्याम्। बाहुभ्याम्- भुजाभ्याम्। दोषण्यम्- दिवारात्रिभवम्। यक्ष्मम्- रोगम्। वि वृहामि- व्यपोहयामि ॥२॥

आन्त्रेभ्यस्ते गुदाभ्यो वनिष्ठोर्हृदयादधि। यक्ष्मं मतस्त्राभ्यां यक्रः प्लाशिभ्यो वि वृहामि ते॥ १०.१६३.०३

आन्त्रेभ्यः। आन्त्रं पुरीददन्नपानयोराधानभूतमिति सायणः। गुदाभ्यः- समानाख्यप्राणेन धातुष्वन्नरसनेतृनाडीभ्यः। वनिष्ठोः- स्थविरान्त्रात्। हृदयादधि। ते- तव। मतस्त्राभ्याम्- पार्श्वयोर्वर्तमानौ आम्रफलाकृती वृक्वौ ताभ्याम्। यक्रः- हृदयसमीपे वर्तमानान्मांसविशेषादिति सायणः। प्लाशिभ्यः- क्लोमप्लीहादिसंज्ञेभ्यश्च। वि वृहामि- व्यपोहयामि ॥३॥

ऊरुभ्यां ते अष्ठीवज्यां पाणिभ्यां प्रपदाभ्याम्।

यक्ष्मं श्रोणिभ्यां भासदाङ्गसंसो वि वृहामि ते॥ १०.१६३.०४

ते- तव । ऊरुभ्यां । अष्टीवद्भ्याम्- जानुभ्याम् । पाष्णिभ्याम्- पादस्यापरभागाभ्याम् ।
प्रपदाभ्याम्-पादाग्राभ्याम् । श्रोणिभ्याम्- जघनाभ्याम् । भासात्- कटिप्रदेशात् । भंससः-
भासमानात् । ते- तव । वि वृहामि ॥४॥

मेहनाद्वनंकरणा॒ल्लोम॑भ्यस्ते नखेभ्यः । यक्ष्मं सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ते ॥ १०.१६३.०५

ते- तव । वनङ्करणात्- उदककरणात् । मेहनात्- मेढ्रात् । ते- तव । लोमभ्यः- रोमभ्यः । नखेभ्यः ।
सर्वस्मादात्मनः । इदम्- इदानीम् । तम् । यक्ष्मम्- रोगम् । वि वृहामि ॥५॥

अङ्गादङ्गाल्लोमो॒ल्लोमो॑ जा॒तं पर्वणि॑पर्वणि । यक्ष्मं सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ते ॥ १०.१६३.०६

अङ्गादङ्गात्- सर्वाङ्गेभ्यः । लोमो लोमः- सर्वरोमभ्यः । पर्वणि पर्वणि- अवयवसन्धिषु । ते- तव ।
यक्ष्मं सर्वस्मादात्मनस्तमिदं वि वृहामि ॥६॥